

NA VEIVAKABULAI NI KALOU

Na Waka-Tu ni vosa “Veivakabulai” ena vosa tolutolu – Iperiu, Kirisi kei na Latini ena gauna nei Jisu.

Vakarautaka ko Rev. Dr. I.S.Tuwere.

IPERIU (Hebrew)

- Na yaca “Jisu” ka kena ibalebale “*o koya na dau-veivakabulai*” (the one who saves) e kau mai na vosa vaka-Iperiu - *yasha*, ka kena ibalebale: me vakarabailevutaki; vagalalataki; sereki mai na vanua qiqo. Na vosa oqo, *yasha* e dusia edua na itutu ni bula ka kunei kina na veisereki se veivagalalataki, ka yali kina na “bobula” ni vesuki tu na nona bula edua kina dua na ka. Sa sereki *mai* na veika kecega ka vakataotaka na nona bula, ka me *galala* me rawata na bula-sautu; na sautu ka rawa me vakadewataka talega vei ira na wekana.

- Na itutu ni bula ka “Vakabulai” e vakavatukanataki ena kena bula vinaka na ka ka teivaki kina qele, levu na manumanu, vakamuri vinaka edua na ivakarau ka virikotori ena loma ni koro, se isoqosoqo. Era vagalalataki na lewe ni matai-soqosoqo yadudua me ra bulataka na isolisoli ka dui soli vei ira ka ra kilai-tani kina, ka mera rawata na inaki ni bula ka nakita na Kalou mera rawata se yacova. Era vagalalataki mai na ivalavala ca se itovo dredre ni vakauyalona, mai na vakanananu cala kei na vakadonui koya ga vakataki koya. Era sereki yadua na lewe ni dua na isoqosoqo mai na ivesu kecega ni veivakabobulataki oqori, mera galala ka bulataka ena loma ni isoqosoqo na bula sautu kei na veilomani. Na bula sautu kei na veilomani oqori sa kena ivurevure kei na kena icegu-bula na Kalou o koya ga ka nona na Veivakabulai. Oqori na Kalou ka galala vinaka tu me vakayacora na cakacaka ni Veivakabulai, ka sega tale edua me rau lewe rua kaya ena cakacaka levu oqo.

KIRISI (Greek)

- Na vosa *soteria* sa ikoya na vosa va-Kirisi ka vakadewataka na “Veivakabulai”. E va (4) na kena ibalebale ena kena vakayagataki ena gauna nei Jisu ena kosipeli. *Dua*, na nona Vakabulai edua mai na nona tauvimate. Na nodra kalou na kai Kirisi

ka veivakabulai mai na tauvimate e yacana ko *Asklepius*. *Rua*, na veivakabulai mai na leqa ka sotavi mai wasawasa. O ira na kalou ka ra veivakabulai mai na leqa ka sotavi oqori mai wasawasa era vakatokai o ira na *Dioskouri*. *Tolu*, na veivakabulai mai na bobula kina bula vakayago se bula vakavuravura. Na bula vakayago se vaka-vuravura, era raica mai na kai Kirisi ni na mate ka yali yani vakadua. Na irairai ni veivakabulai oqori era vakabibitaka na vei-vakabauta vakalotu “vuni” (mystery religions) nodra na kai Kirisi ka ra qaravi tiko ena gauna i Jisu. Era vakalou kina draki duidui kei na veika bula, ka vakaliuci se vakabibitaki na kalou-yalewa ena nodra so-kalou. Oqo na vakabauta vaka-lotu ka kaukauwa sara na kena qaravi mai na imatai ni yabaki drau ni bera ni sucu na Karisito, kina i ka va (4th century A.D.) ni sa sucu oti. Na kalou ka veivakabulai ena lotu oqo o *Isis* kei *Serapis*. *Va*, na Veivakabulai mai na bula leca-i-ka, na vakanananu veve kei na na kila-kasami cala. Era vakabibitaka na veivakabulai oqori o ira na dau ni vuku me vakataki ira na ‘philosophers’.

- O koya ka qarava na cakacaka oqo ni Veivakabulai, ka vakatokai ena vosa va-Kirisi na *soter* sa dau vakayagataki vua na iliuliu ni matanitu vaka-Roma, *Emperor* ena gauna koya. Sa dau cavuti ko koya na *emperor* me ‘iVakabula kei vuravura’. Ia, sa cavuti vinaka talega oqori ena i Vola Tabu Vou vei Jisu. Sai Jisu na *soter*, ka sa tukuna se tusanaka nai Vola Tabu Vou ni sega ni dua tale na i Vakabula, sai Jisu Karisito duaduaga.

LATINI (Latin)

- Na vosa *salvatio* sa ikoya na ‘Veivakabulai’ ena vosa vaka-Latini. E kau mai na vosa oqori – *salvatio* mai na vosa *salus* ka kena ibalebale na ‘dina taucoko’, ‘sega ni ka vaka-veimama’, ‘vinaka vakaoti’.
- Ni kainaki ni dua na ka e *salus* sa kena i balebale e ka taucoko. A kau mai na vosa ‘salutu’ (salute) mai na itutu ni ‘bula vinaka’, ‘totoka dina’, ‘galala mai na ka kecega ka tarova na tubu bulabula’.

KOSIPELI

- Eda na kunea mai vei edua me kune vua na ‘Bula’ kei na ‘Veivakabulai?’ ka vinaka vakaoti, totoka taucoko, sega ni vakatikina, galala mai na ka kecega ka tarova na tubu bulabula? Eratou dusi taucoko na kosipeli vua na tamata taucoko ka totoka vakaoti, ko Jisu Karisito na kai Nasareci.

- Na yacana sa kena ibalebale: ‘o koya ka veivakabulai’. Ena nona galala taucoko, sa vagalalataki ira talega na tamata mai na ivesu kecega ni veivakabobulataki mera galala me vakataki koya, ni ra gole vua ena yalo vakabauta me ra vakabulai. O Maciu vakabibi, e vakaraitaka ena itekivu ni nona kosipeli ni dua-bulu ga ka yaco me “tamata vakaoti” ka yacova na itutu ni Veivakabulai ena yasana kece sara sa cavuti oti mai cake sai koya ko Jisu na Turaga.

- Sai koya oqo ko Jisu na luvei Tevita, ka luvei Eparama. E cavutu tiko mai ko Jisu mai na dua na yavutu, ka kila vinaka ka matata talega vua na kena ivalavala se ivakarau vakavanua. Na Veivakabulai ka kauta mai ko koya e tauri vakabibi sara kina na “bula taucoko” ni dua na tamata se uma-tamata, ka sega ni dua ga na yasa ni bula oqori. Ia, e sega ni ‘vesuki’ vakadua kina ko Jisu. Sa lako mai me mai ‘vakacavara’ ka ‘cavuta talega na isausau’ nodra na qase era sa liu oti vua me vakataki Eparama, Mosese kei Tevita. O Jisu oqo edua na gone tagane ka kila vinaka na itovo kei na ivalavala dina ni nona vanua, ia e sega ga ni bobula kina. Sai Jisu na “iVakaraitaki” uasivi ni bula-Vakabulai. Oqo na bula ka sega ni guilecavi kina na veika sa sivi se sa vakayacori oti, ia sa galala vinaka talega me tadolova na veika sa tu mai liu.

- Sai Jisu na luvei Tevita, ena kena ibalebale ka dodonu vinaka me boletaka se cibitaka edua. Sai koya talega na luvei Eparama, ka ‘biuta na nona vanua kei na vale nei tamana’ ka yaco me ‘lako tani mai na nona yavu dina’. Era sa yaco mera vakalougatataki na lewei vuravura kecega ena vuku i Eparama. Na vosa vaka-Iperiu ni “veivakalougatataki” na *barak* ka kena ibalebale na nodrau veiwasei bula e lewe rua. Vei Eparama, era wasea vata na lewe ivuravura taucoko edua ga na *vuvale*; na kena itovo, ivalavala kei na kena iyau. Era duidui, ia era veivotayaka na nodra duidui – duidui ni ka era taukena, duidui ni rai se vakabauta ka dui tu vei ira, mera tiko vinaka ka tiko sautu se marau kina.

- Ni da mai raici Jisu, ka ibalebale ni yacana na “Veivakabulai”, sa rawa meda raica vinaka na yasa ni Veivakabulai oqo ena nona vosa kei na veika ka vakayacora se cakava me vaka eda wilika se rogoca ena kosipeli. Sa raici vakamatata vei Jisu na nona “lako yani”, me vakataki Eparama e liu, me talevi ira se sikovi ira, o ira era vakatikitikitaki ena bula oqo, ena vuku ni tuvaki ni nodra bula beka, ka ra vakalolomataki se vakadravudravuataki, era kaitani se dau-raici-sobu tu ga. Ni da muri Jisu kina veivanua oqori ka veiqaravi kina, eda sa rawa meda sotavi koya kina. Ni da lako yani meda talevi ira ko ira kecega era vaka oqo, eda sa vakaitavitaki keda tale tikoga ena cakacaka ni Veivakabulai se Veivakataucokotaki, ka uto tiko ni cakacaka ka mai qarava ko Jisu e vuravura, me vaka ka talai mai kina mai vua na Kalou na Tamana.
